

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

12 בינואר 2009, נכון לשעה 17:00

המבצע הצבאי הישראלי נכנס ליומו ה-17. כוחות הצבא ממשיכים להקיף את האזורים המאוכלסים ביותר ברצועת עזה מהים, האוויר ומהיבשה והעיר עזה וצפון הרצועה נותרו מבודדות משאר השטח. ב-10 בינואר פיזרה ישראל מהאוויר עלונים מעל העיר עזה, בהם הזהירה את התושבים מפני הסלמת המבצע, ולאחר מכן הציבה יחידות חיילי מילואים בתוך הרצועה, במטרה לתגבר את חיילי הסדיר.

מספר הולך וגדל של פלסטינים נמלטים מבתיהם, בחשש מפני חדירה עמוקה יותר של צה"ל לתוך הערים או התרחבות המבצע הצבאי לאזורים אחרים ברצועה. המשבר ההומניטרי מעמיק ומניין האזרחים הפלסטינים שנהרגו במבצע ממשיך לגדול. מוצרי מזון בסיסי רבים, בהם מזון לתינוקות ולילדים הסובלים מתת תזונה אינו זמין יותר ברצועה. ההפגזות האוויריות גרמו נזק רב לבתים ולתשתיות הציבוריות, נזקים המסכנים את שירותי המים, הביוב ושירותי הרפואה. קיים סיכון גובר להתפרצות מגפתית כתוצאה משיבוש תוכנית החיסונים, הצטברות אשפה ופסולת ברחובות, וזיהום מי השתייה. קיים חשש מוגבר מפני הנזקים ארוכע הטווח שגורם העימות לילדים, המהווים 56 אחוזים מאוכלוסיית עזה.

הגנה על אזרחים

כוחות הצבא הישראלי נוכחים בצפון הרצועה, בגבול המזרחי ובאזור רפיח. במהלך ה-12 בינואר נמשכו הפצצות האוויר, ההפגזות הארטילריות מהיבשה והירי מספינות חיל הים. באזור שכונת תופאח שבצפון עזה התעצמו ההפגזות. כוחות קרקעיים של צה"ל התקדמו לעבר צפון ודרום העיר עזה. ב-11 בינואר כוחות חי"ר ושריון של צה"ל נכנסו לפרבר שיח' עיג'לין בסמוך לעיר עזה, והלחימה במקום נמשכה לכל אורך היום. ב-12 בינואר הופעלה הרגיעה ההומניטרית בין השעות 10:00 ל-13:00 כדי לאפשר לאוכלוסייה האזרחית להצטייד במוצרי מזון בסיסיים ולגשת לשירותי רפואה. בטיחותם של הצוותים הרפואיים נותר לקוי ביותר, וכך גם אפשרות הגישה למתקנים רפואיים. הסהר האדום הפלסטיני השעה את פעילותו בשכונות אל-זייתון ואל-עטאטרה ב-11 לינואר, לאחר שלעבר האמבולנסים של הארגון נורו יריות בשכונות אלה (ב-9 בינואר וב-10 בינואר בהתאמה). בירי נפצעו שני חברי הצוות הרפואי ונגרם נזק לאחד האמבולנסים. האגודה הפלסטינית לסיוע רפואי (The Palestinian Medical Relief Society) דיווחה ב-11 בינואר ששתיים מהמרפאות הניידות שלה, המשרתות בדרך כלל יותר מ-42 קהילות ברצועת עזה, אינן מתפקדות מאז ה-28 בדצמבר בשל המצב הביטחוני. מאז ה-27 בדצמבר נהרגו 12 עובדי צוותים רפואיים שונים הפועלים בעזה.

מניין האזרחים ההרוגים ברצועת עזה מוסיף לגדול. משרד הבריאות הפלסטיני מעריך כי נכון לשעה 16:00 ב-12 בינואר, נהרגו 910 פלסטינים מהם 292 ילדים ו-75 נשים (תיקון: 71 נשים נהרגו נכון ל-11 בינואר). מספר הפצועים עומד על 4,250, מתוכם 1,497 ילדים ו-626 נשים. הסכנה הנשקפת לצוות הרפואי והקושי שבחילוץ הפצועים מהריסות המבנים מקשים על פעולות החילוץ ועל הערכת מספר הנפגעים.

החמושים הפלסטינים הוסיפו לירות טילים ופצצות מרגמה לעבר ישראל, ולפי משרד החוץ הישראלי ארבעה ישראלים נהרגו מאז ה-27 בדצמבר מירי טילים.

מחסה

מספר העקורים ברצועת עזה עומד על עשרות אלפים, אך לא ניתן לספק הערכה מדוייקת בשל המצב הביחוני, ומשום שרבים מהעקורים מתגוררים, לפי הדיווחים, עם קרובי משפחה. מספר האנשים המבקשים מחסה במקלטי אונר"א מוסיף לעלות. נכון לשעות הערב של ה-11 בינואר, סוכנות אונר"א שיכנה 28,116 חוסים ב-36 מקלטי חירום. אונר"א פתחה חמישה מקלטים נוספים ב-11 בינואר כדי לתת למענה לגידול החד שנרשם באותו היום בקרב מבקשי מחסה, לאחר ש-2,240 מבקשי מחסה נרשמו באותו היום. הגידול הרב ביותר נרשם בערים עזה וחאן יונס. שני מקלטים נוספים נפתחים היום, ב-12 בינואר, בבתי ספר ממשלתיים בג'באלייה. סוכנות אונר"א משתמשת בבתי ספר אלה כדי להפחית את הצפיפות במקלטים הקיימים בצפון הרצועה. סוכנות אונר"א מחלקת מים, פיתות (6 יחידות לאדם) ומזון משומר על פי הצורך. בכל המקלטים, למעט אחד, פועלת מרפאה אותה מתפעלים הצוותים הרפואיים של אונר"א. מקלטים בצפון הרצועה ובעיר עזה מוסיפים לסבול ממחסור במוצרים שאינם מוצרי מזון (NFI). המחסור בחומרים כגון יריעות פלסטיק, מקשה על אנשים המבקשים לאטום חלונות מנופצים על מנת להתגונן מהקור..

חשמל/ טלקומוניקציה

תחנת הכוח בעזה (GPP) חזרה לתפקוד חלקי ב-10 בינואר. בעקבות תיקון הנזקים המקומיים, כ-40 אחוזים מתושבי צפון הרצועה, העיר עזה ומרכז הרצועה מקבלים כעת אספקת חשמל במשך 8-12 שעות ביום. חברת החשמל המקומית GEDCO ממתינה ללקבל אישור מישראל לכך שלצוותיה יתאפשר מעבר בטוח כדי לקתן את הנזקים המקומיים שנגרמו לשלושה כבלי חשמל המוליכים חשמל מישראל.

ב-12 בינואר, ליוותה סוכנות אונר"א שיירה של 5 משאיות דלק לתחנת החשמל העזתית. המשאיות הכילו 235 אלף ליטר דלק תעשייתי. 360 אלף ליטרים נוספים של דלק עדיין ממתינים לאיסוף בצידו הפלסטיני של מסוף נחל עוז, וסוכנות אונר"א ממתינה לקבל אישור ישראלי למעבר בטוח לצוותי איסוף הדלק.

השר הפלסטיני לתקשורת וטכנולוגיות מידע פירסם ב-12 בינואר רשימה המונה את החומרים הדרושים לתיקון ולמתן שירות שוטף למערכות התקשורת ברצועת עזה. ניתנה עדיפות להכנסת חלקי חילוף סוללות וכן גנרטורים קטנים ליצור חשמל.

בריאות

בתי החולים עדיין מתפקדים תחת עומס רב בשל זרם הפצועים הגדול והבלתי פוסק הממשיך להגיע לבתי החולים לקבלת טיפול. ארגון הבריאות העולמי מתריע על כך שיש לפנות פצועים נוספים דרך מעבר רפיח כדי לפנות מקום ביחידה לטיפול נמרץ בבית החולים שיפא, שנמצא על סף קריסה. ארגון "רופאים לזכויות אדם-ישראל" לצד ארגונים נוספים, הביע חשש לגבי מצבם של החולים הכרוניים המטופלים מחוץ לרצועת עזה בבתי החולים בגדה המערבית ובישראל. חולים כרוניים ספורים פונו עד כה לקבלת טיפול. בית המרקחת המרכזי, שבו שוכנים חדרי הקירור בהם מאוחסנים החיסונים, מקבל אספקת חשמל במשך 8-10 שעות ביום.

מים ותברואה

הנזק שנגרם למערכות המים והביוב לא תוקן עד כה. רשות המים העזתית CMWU קיבלה דיווחים לא מאומתים על כך ש-200 אלף מטרים מעוקבים של מי ביוב דלפו מהמפעל לטיהור שפכים של העיר עזה בשל נזק שנגרם לגדה של אחד מאגני הניקוז ב-10 בינואר.

ב-11 בינואר, קיבל הסהר האדום קיבל מידי UNICEF משלוח של 500 ערכות הגיינה משפחתיות לטיהור מים עבור 30 אלף אנשים ו-29,952 בקבוקי מים בנפח 1.5 ליטר המיועדים לחלוקה לאוכלוסייה.

סוכנות אונר"א סיפקה ב-11 לינואר דלק לרשויות העירוניות בגב'אליה (10,000 ליטר), למרכז רצועת עזה (27 אלף ליטר), ולדרום עזה (4,000 ליטר), עבור איסוף פסולת מצוקה. הרשות המקומית בעיר עזה מעריכה שברחובות העיר הצטברו 3,000-4,000 טון אשפה שלא נאספה מאז ה-3 בינואר.

מזון

מוצרי מזון בסיסיים רבים אינם זמינים, במיוחד עוף, דגים, בשר קפוא וחלב. אספקת הפיתות מצומצמת מאחר ורוב טחנות הקמח והמאפיות אינן פועלות (12 מאפיות מתוך 47 מתפקדות כעת, וזאת בעקבות קבלת 300 טון חיטה מארגון WFP ב-11 בינואר).

כמו כן, מזון לתינוקות ולילדים הסובלים מתת תזונה אינו זמין. יצורם המקומי של פירות וירקות הינו מוגבל משום שהחקלאים אינם מסוגלים לעבד את אדמותיהם, או שהם חוששים לעשות כן. כמו כן לא ניתן לשנע את הסחורה הזמינה מדרום הרצועה לצפונה בשל ביתור הרצועה.

המחסור במזומנים, בגז לבישול, בדלק והפסקות החשמל התדירות, מערימות קשיים נוספים לא רק על השגת המזון כי אם גם על הכנתו למאכל.

אתגר מרכזי נוסף העומד בפני ארגוני הסיוע ההומניטרי הינו היכולת לחלק את סיוע המזון בתוך הרצועה. הרגיעות הוהמניטריות היומיות, שנמשכות שלוש שעות בלבד, אינן ארוכות מספיק ואינן מאפשרות חלוקה סדירה בנקודות החלוקה. כל הארגונים נאלצים לחלק מזון בשעות בהן מתקיימת פעילות צבאית, והדבר מסכן את הצוות ואת המוטבים הבאים לקבל את המזון.

ב-11 בינואר, כחלק מחלוקת המזון הקבועה, חילקה סוכנות אונר"א חבילות מזון ל-945 משפחות המוגדרות כמקרי סעד קשים, (4,312 איש) בשני מרכזים (במחנה הפליטים אל-שאטי וברפיח) וכן חולקו 784 חבילות מזון למשפחות המונות יותר מ-15 נפשות (כ-10,000 איש).

בנוסף לתוכניות הרגילות, סוכנות אונר"א חילקה 400 חבילות מזון למשפחות בעיר עזה שנתקעו בבתייהן במשך יומיים ויותר. כחלק מתוכנית חלוקת המזון הרגילה, ארגון WFP חילק 75 טון מעוקב של מזון ל-1,000 משפחות בחאן יונס ובעיר עזה, ו-17 טון מטרי של מזון ל-273 משפחות בדיר אל-באלח. בנוסף, ארגון WFP ערך חלוקת חירום ובה חולקו 4,200 ק"ג פיתות בבית חאנון ובבית לאהייה במענה לצרכים המקומיים.

גישה פנימית

המעבר בין צפון רצועת עזה ושאר חלקי הרצועה אפשרי רק באמצעות כביש החוף, העובר ממערב למקום בו שכנה התהנחלות נצרים. המעבר בו מוגבל למקרים הומניטריים בלבד (כולל אמבולנסים), ולאחר קבלת אישור מוקדם מישראל.

המעברים

מעברי כרם שלום ורפיח נפתחו ב-12 בינואר, ואולם המעברים האחרים נותרו סגורים. ב-11 בינואר נכנסו לרצועת עזה 935 מטענים דרך מעבר כרם שלום, ובכלל זה 55.5 מטענים המיועדים לסוכנויות הסיוע. המטען שהצטבר בצד הפלסטיני של מעבר כרם שלום פונה ב-11 בינואר. 23 מנתחים בינלאומיים, 8 מטענים (4 מטעני מזון ו-4 מטעני ציוד רפואי) ושלושה אמבולנסים חדשים נכנסו לעזה דרך רפיח. זו הפעם הראשונה

שבה הותרה כניסתו של ציוד הומניטרי שאינו רפואי דרך מעבר רפיח. ב-11 בינואר, 18 חולים פונו מעזה דרך מעבר רפיח. מעברים אחרים, ובהם נחל עוז, נותרו סגורים ב-11 בינואר.

צרכים בעדיפות עליונה

הגנה על אזרחים: האזרחים, ובעיקר ילדים המהווים 56 אחוזים מאוכלוסית עזה, נושאים ברוב נטל האלימות. ככל שהסכוסך ברצועת עזה, שהינה אחד האזורים הצפופים ביותר בעולם, יתארך - כן יגדל מניין ההרוגים והפצועים האזרחיים. על הצדדים לעימות לכבד את הנורמות הקבועות בחוק ההומניטרי הבינלאומי, במיוחד בכל הקשור לעקרונות ההבחנה והמידתיות.

גישת אמבולנסים: מספר לא ידוע של הרוגים, פצועים ולכודים נותרו קבורים בין הריסות הבתים שהופגזו ובאזורים בהם נמשכת הלחימה. בשל התקפות על אמבולנסים, הצוות הרפואי חושש מלהגיע לאזורים אלה. פינוי הפצועים ומעבר בטוח לאמבולנסים ולצוותים רפואיים הינם עקרונות מפתח בחוק ההומניטרי הבינלאומי, ויש לאפשרם בכל זמן.

פתיחת המעברים: יש להגדיל את מספר המשאיות המורשות להיכנס לרצועת עזה. יש לפתוח בדחיפות מעברים נוספים, ובכלל זה מעבר קרני, כדי לאפשר יבוא כמויות חיטה גדולות.

חשמל: אספקת החשמל נחוצה לתפקוד השירותים השונים ברצועת עזה, ובמיוחד שירותי הבריאות, המים והביוב. כמו כן נחוץ לתקן קווי חשמל, לאפשר את כניסתם של שנאי חשמל חדשים ולתקן שנאי חשמל נוספים. הגנרטורים, שנועדו לגיבוי חירום, אינם אמורים לתפקד יותר מ-8 שעות ביום, ואינם אמינים לאחר תפקוד ארוך וממושך. למרות שנעשו מאמצים לתקן את קווי החשמל שניזוקו, להביא שנאי חשמל חלופיים ולאפשר את תיקון השנאים שנפגעו, יש לעשות הרבה יותר בתחום זה.

אספקת דלק: נחוץ להעביר דלק תעשייתי לתחנת הכוח של עזה, שנסגרה ב-30 בדצמבר וחזרה לתפקוד חלקי ב-10 בינואר. נחוץ להשאיר את מסוף הדלק בנחל עוז פתוח, שכן מדובר במסוף היחיד המסוגל להזרים את כמות הדלק הדרושה לאתחול התחנה ולתפקודה השוטף, וכמו כן לחידוש מלאי הדלקים השונים הנחוצים ברצועה. כמו כן יש לאפשר את חלוקת הדלק ליעדיו. יש לאפשר את חלוקת הדלק ליעדיו.

תזרים מזומנים: תזרים המזומנים נותר בעדיפות עליונה. עד כה לא יובאו מזומנים לרצועת עזה והם והמזומן נחוץ בדחיפות. יש לגבש מנגנון להעברת מזומנים.